

OPŠTINA MILIĆI

STRATEGIJA ZA MLADE

Milići, novembar, 2007.

SADRŽAJ

UVOD	
1. ANALIZA STANJA	
Ekonomija	
Socijalna i zdravstvena zaštita	
Obrazovanje	
Zaštita okoline	
2. PROBLEMI I TRENUTNI POLOŽAJ MLADIH U OPŠTINI MILIĆI	
ZAPOŠLJAVANJE I PREDUZETNIŠTVO MLADIH	
ZDRAVLJE MLADIH	
AKTIVIZAM MLADIH(SLOBODNO VRIJEME)	
EKOLOGIJA	

UVOD

Zašto strategija za mlade ?

Odgovor na ovo pitanje nije moguće dati jednom rečenicom kao što se nemože ni ovo pitanje dovoljno formulirati bez postavljanja podpitanja kao što su : Šta dobijamo sa ovom strategijom i zašto bi smo je uopšte donosili na našoj opštini ? Kakvu će direktnu korist mladi imati od toga ?

Opština Milići želi strategijom za mlade da identifikovane probleme mladih rješava planski i selektivno a ne stihijski kako je ne minovno kada se ne postave ciljevi za postizanje željenih rezultata i ne predvide koraci i put kojima će se ti ciljevi ostvariti .

Mladi su najveći resurs i pokretačka snaga budućnosti naše opštine, i sigurno je da zaslužuju poseban pristup i pažnju pri rješavanju njihovih problema i udovoljavanju njihovim potrebama .

Cilj strategije pred nama nije da baci prašinu u oči i da papirom iskaže i predstavi savršenu situaciju niti da postavi ciljeve koji se ne mogu ispuniti, naprotiv ona je pionirski korak u novom pristupu sagledavanja potreba mladih i što racionalnijeg trošenja sredstava na bitne i prioritetne stvari .

Preporuka svih relevantnih institucija u Republici Srpskoj i BiH je da se donesu strategije za mlade na lokalnim nivoima i da sa omladinskom politikom na entitetskim i državnom nivou budu jedna od ključnih stvari pri rješavanju problema mladih i takođe jedan od uslova koji je potrebno ispuniti kako bi se naša legislativa usaglasila sa EU standardima kojima svi težimo . Naravno da u ovakvoj situaciji Ministarstvo za porodicu omladinu i sport u Vladi Republike Srpske je jedna od najzainteresovanijih strana koja stalno inicira ovaj proces na teritoriji Republike Srpske oglašavajući se jasnim stavom da će u budućnosti ovo Ministarstvo podržavati iz svoje resorne oblasti samo projekte koji su prepoznati strategijama za mlade na lokalnom nivou .

Mladi će po prvi put imati jasnu predstavu šta je planirano da se uradi za rješavanje njihovih problema . Takođe i činjenica da je *Strategija za mlade opštine Milići* dokument koji je podložan unapređenju i izmjenama daje mogućnost mladima da predlažu nove aktivnosti i da sami učestvuju u kreiranju strategije .

1. ANALIZA STANJA

Opština Milići je smještena u istočnom dijelu Bosne i Hercegovine(BiH) u entitetu Republika Srpska(RS), u centralnom dijelu regije "Birač". Pokriva 285 kvadratnih kilometara brdsko-planinskog terena na nadmorskoj visini od 200-1 500 metara

Opština je bogata prirodnim resursima ,prije svega šumama i meneralima,kao što su boksit i krečnjak.Prema popisu stanovništva iz 1991. godine ,u današnjoj opštini Milići je živjelo 16.048 lica,od kojih je 49,23 % srpske nacionalnosti ,48,82 % bošnjačke nacionalnosti i 1,95 % ostalih.Nekoliko romskih porodica je živjelo u MZ Nova Kasaba.Prema novijim procjenama Opštine Milići ,na području opštine se nalazi oko 14.800 stanovnika organizovano u 19 MZ sa oko 3.800 domaćinstava.

U opštini Milići djeluje šesnaest nevladinih organizacija,od kojih su među najaktivnijim : Omladinski savjet mladih, Udruženje žena „Zora „Udruženje građana „Milićanin „i druge. Opština Milići u svom personalu ima i sistematizovano radno mjesto službenika za mlade . Što se tiče dosadašnjeg finansiranja potreba i aktivnosti mladih, Budžetom opštine Milići za 2007 godinu planirana su sledeća sredstva koja se u najvećem obimu tiču mladih, a to su :

- Stipendiranje studenata 37.000,00 KM na godišnjem nivou
- Rad Omladinskog savjeta mladih 5.000,00
- Sredstva namjenjena podsticaju zapošljavanja mladih pripravnika i volontera 18.000,00 KM
- Budžet za NVO 18.000,00 koji u značajnoj mjeri svojim projektnim prijedlozima realizuju upravo mladi .

Zadnja informacija govori da je članstvo omladinskih organizacija u prvom redu OSM veoma aktivno i da je jedna kvalitetna baza za rad u omladinskom sektoru . Latentna opasnost je što rad omladinskog centra nije samoodrživ t.j. da zavisi od opštinskih sredstava. Glavni donatori koji pružaju pomoć omladinskim aktivnostima na našoj opštini su GTZ., CISP i UNDP . Uz pomoć gore navedenih donatora adaptiran je prostor omladinskog centra i isti je opremljen

Ekonomija

Gotovo sve firme u Milićima su privatizovane. Proces privatizacije u prvi mah nije doveo do otvaranja radnih mjesta već je čak i pogoršao položaj radnika. Tadašnji, statistički podaci Zavoda za zapošljavanje, na osnovu registrovanih lica u periodu od januara 2001. do marta 2003. godine, ukazivali su na tendenciju rasta broja nezaposlenih lica, nasuprot tome, samo nekoliko lica je bilo zaposleno u istom periodu. Nakon prvih početnih teškoća određeni dio privatizovanih preduzeća se stabilizovao i krenuo u oporavak a u jednom dijelu je pokrenut stečajni postupak. Tenutno uspješnije firme u Milićima redovno uplaćuju doprinose za zdravstveno osiguranje i penzione fondove, kao i plate radnicima. I pored toga stopa nazaposlenosti je još uvijek veoma visoka pa se i lokalna zajednica, putem podsticaja za zapošljavanje , počela sve aktivnije uključivati u prevazilaženje ovog problema.

Socijalna i zdravstvena zaštita

Izvještaji i statistika Centra za socijalni rad, kombinovana sa ostalim pokazateljima životnog standarda u opštini, pokazivali su da veliki broj stanovništva živi na granici siromaštva ili ispod nje, i da potrebe ovog stanovništva za socijalnom zaštitom nisu zadovoljene. O ovom svjedoče i rezultati istraživanja koje je proveo GTZ na području opštine Milići gdje su mladi problem siromaštva stavili na visoku treću poziciju odmah iza problema zapošljavanja i poroci koji generalno i prate siromaštvo .

Dom zdravlja Milići ima ambulante u Novoj Kasabi, Derventi, koje su radile prije rata i u Skugrićima, izgrađenoj poslije rata od strane međunarodne zajednice. Iako u dobrom stanju, ove ambulante ne rade zbog nedostatka ljekara opšte prakse i finansijskih sredstava.

Najveći broj stanovnika opštine Milići ostvaruje pravo na zdravstveno osiguranje . Glavni problemi u oblasti zdravstva kod mladih ljudi su poroci (alkohol, cigarete i narkotici)

koji su prema istraživanju provedenom od strane GTZ –ta na slučajnom uzorku od 50 mladih po mišljenju istih na drugom mjestu odmah iza nezaposlenosti .

Obrazovanje

U Milićima postoje osnovna škola, srednja škola i obdanište. Osnovna škola „Braća Jakšić“ se sastoji od centralne škole koja se nalazi u gradu Milići i šest područnih osnovnih škola od 1. do 5. razreda u naseljima Dubnički Most, Derventa, Koprivno, Skugrići, Nova Kasaba i od ove školske godine Raševo. Nastava se odvija prema planu i programu RS, osim u povratničkim zajednicama u kojima se nastava iz nacionalne grupe predmeta odvija prema planu nastave Federacije BiH.

U okviru Srednje škole Milići, čiji se novoizgrađeni objekat nalazi u naselju u Milićima, rade Gimnazija, Ekonomska škola i Elektro-tehnička škola.

Jedan dio učenika/ca srednje škole i preko jedne četvrtine učenika/ca koji pohađaju osnovnu školu, putuje preko 4 kilometra do škole. Svi učenici srednje škole imaju popust od 50% na cijenu karte kada koriste javni prevoz obezbjeđen od strane AD Boksita a troškove prevoza učenika osnovnih škola snosi Ministarstvo prosvjete RS. Pored toga, Centar za socijalni rad vrši odabir učenika osnovne škole iz socijalno ugroženih porodica za besplatno korišćenje javnog prevoza koji plaća opština.

Zaštita okoline

Opština se suočava sa nizom ekoloških problema koji u isto vrijeme predstavljaju rizike po zdravlje i ugrožavaju sigurnost stanovništva. Ključni problemi su zagađenje vode, ilegalna sječa šume, i neregulisano odlaganje smeća.

Kanalizacija odlazi u lokalne septičke jame i u pet postojećih rijeka.

Smeće se redovno odvozi samo iz urbanih dijelova opštine. Postojeća deponija smeća, koja je smještena na rudnom polju, ne zadovoljava ekološke standarde.

Mada se može postaviti pitanje zašto bi zaštita čovjekove okoline uopšte bila predmet tretiranja strategije za mlade namjera nam je da omladina koja i jeste budućnost ove lokalne zajednice bude ujedno i pokretač novog i boljeg odnosa prema životnoj sredini te da se upravo kod ove populacije izgradi svijest o značaju zaštite životne sredine i kulture življenja sa prirodom što će predstavljati garant naprednije i bolje lokalne zajednice u budućnosti .

PROBLEMI I TRENUTNI POLOŽAJ MLADIH U OPŠTINI MILIĆI

Prije nego počnemo detaljnije opisivati trenutni položaj mladih i probleme sa kojima se susreću želim da naglasim podršku partnera u iniciranju i izradi strategije za mlade u prvom redu GTZ-ta koji je proveo istraživanje o potrebama mladih na području opštine Milići i to u dva navrata u toku marta 2005 na uzorku od 120 mladih i u toku 2007 na uzorku od 50 mladih . Pomenuto istraživanje predstavlja osnovnu bazu za definisanje problema mladih u opštini Milići. Takođe GTZ a nešto kasnije i italijanski konzorcij CISP pružali su podršku u samoj izradi strategije za mlade opštine Milići . Nakon provedenog istraživanja Skupština opštine Milići donijela je na šesnaestoj sjednici održanoj 31 maja 2006 godine zaključak o izradi strategije za mlade opštine Milići . U

julu 2007 godine Načelnik opštine Milići formirao je tim za podršku koji će kasnije definisati prioritetne oblasti na osnovu provedenog istraživanja i inicirati formiranje radnih grupa koje su imale zadatak da prepoznaju probleme u okviru programskih područja i da odrede prioritete za rješavanje .

Na osnovu rezultata istraživanja i stava tima za podršku određena u sledeća programska područja :

- **ZAPOSŁJAVANJE I PREDUZETNIŠTVO MLADIH**
- **ZDRAVLJE MLADIH**
- **AKTIVIZAM MLADIH - SLOBODNO VRIJEME**
- **EKOLOGIJA**

SASTAV TIMA ZA PODRŠKU I RADNIH GRUPA

Članovi tima za podršku su :

1. Gordana Savić – opština Milići
2. Željko Đurić – Komisija za mlade SO. Milići
3. Aleksandar Đukanović – OSM
4. Tatjana Petričević – opština Milići
5. Elvira Jašarević – opština Milići
6. Dobrila Marinković – SNSD Milići
7. Marko Savić – opština Milići

Članovi radnih grupa su :

Zapošljavanje i preduzetništvo mladih:

1. Marko Savić – opština Milići
2. Zdravko Marinković – Biro za zapošljavanje Milići
3. Mladen Popović – OSM
4. Dragomir Ilić – OSM
5. Miljan Božić- opština Milići

Zdravlje mladih:

1. Dobrila Marinković - SNSD Milići
2. Milica Petković – Dom zdravlja
3. Slavica Mičić – SŠC Milići
4. Srđan Borovina – OSM
5. Radenko Petković – OSM
6. Dragan Papić - OŠ. Braća Jakšić

Aktivizam mladih – slobodno vrijeme

1. Tatjana Petričević – opština Milići
2. Elvira Jašarević – opština Milići
3. Draženko Sekulić – Sportsko društvo
4. Renata Guzina- Gradska biblioteka Milići
5. Vladan Trivković – OSM

6. Stefan Milić – OSM
7. Vidosava Ruščić – OSM

Ekologija:

1. Aleksandar Đukanović – OSM
2. Mlađan Borovina – OSM
3. Goran Jović- Flora i fauna
4. Biljana Nikolić- SŠC Milići
5. Stoja Đukanović – OSM

Navedeni problemi na osnovu kojih su sastavljene radne grupe definisani su na osnovu istraživanja čiji su rezultati prikazani u sledećoj tabeli , sa napomenom da je srednj markirana vrijednost a da ostale vrijednosti prikazane u tabeli predstavljaju devijacije od srednje vrijednosti :

Što se trenutnog položaja mladih u opštini Milići tiče mislimo da on odražava sliku stanja u kome se nalazi ne samo ovaj region nego i stanje u RS i BiH uopšte . To su prije svega loš životni standard sa malim mogućnostima za zaposlenje, nedostatak kvalitetnih kulturnih i drugih sadržaja, velika migracija mladih kako prema većim centrima tako i u inostranstvo, veliko prisustvo i dostupnost alkohola cigareta i narkotika . Ono što je anketa pokazala a što je bilo veoma iznenađujuće jeste i da su mladi kao jedan od problema koji su istakli, doduše na kao prvi prioritet ali na sedmom mjestu od ukupno šestnaest problema koji su definisani, je problem nasilja u porodici . Takođe valja istaći da iako mladi prema istraživanju smatraju da imaju dovoljno informacija o za njih bitnim problemima pri detaljnijem radu radnih grupa potvrđivalo se upravo suprotno da većina mladih nema dovoljno informacija o mogućnostima koje im se pružaju ali i o obavezama koje bi imali u slučaju preduzimanja određenih aktivnosti iz bilo koje oblasti (zapošljavanje, slobodno vrijeme...) .

ANALIZA STANJA (PROBLEM : ZAPOŠLJAVANJE I PREDUZETNIŠTVO MLADIH)

Glavni nosilac privrednog razvoja na opštini je rudnik Boksita sa svojim sektorskim i posektorskim djelatnostima . Pored rudnika zanačajan resurs predstavljaju šume sa većim brojem drvoprerađivačkih kapaciteta (pilana) , kažemo većim brojem jer je preduzeće 6 avgust koje se bavilo primarnom preradom drveta (trenutno pod stečajem) nasledilo u ovoj djelatnosti veći broj (4) mini pilane i jedno preduzeće koje se bavi sječom i izvozom šume .

Kao i u većini sličnih opština u RS i BiH , jedan od najvećih problema sa kojim se mladi susreću jeste nezaposlenost . Prema podacima PIO –a (od avgusta 2007 godine) ukupno je zaposleno 1873 radnika na opštini Milići od čega je oko 10% mladih . u isto vrijeme na evidenciji Biroa za zapošljavanje nalazi se 1603 lica (prema podacima od 28.02.2007 godine) prema podacima iz istog perioda za proteklih devet mjeseci sa evidencije je brisano 239 lica od čega 143 lica zbog neredovnog javljanja , ovaj podatak je takođe veoma važan zbog razloga koje ćemo kasnije navesti . Prema istom izvoru od strane poslodavaca u 2006 godini podnesena je 71 prijava o potrebi za radnicima i tim putem zaposleno 93 lica . Od ukupnog broja zaposlenih 44 lica su zaposlena na određeno vrijeme od toga 5 su pripravnici . Na neodređeno vrijeme zaposleno je 49 lica . Na području opštine Milići najveći broj je zaposlen u AD Boksit Milići , STR-e i SUR-e Na područjima drugih opština zaposleno je 19 lica (Han Pjesak 3 kao NK radnici , Sarajevo 2 lica 1 NK radnik i jedan policajac , Vlasenica 4 lica dva lica sa SSS i jedan pravnik i jedan dipl. ekonomista , Gacko 3 lica , Pale 2 lica , Banja Luka 1 lice i na prostoru Republike Srbije 4 lica) . Kvalifikaciona struktura nezaposlenih koji su prijavljeni na evidenciju biroa za zapošljavanje je sledeća: Nekvalifikovani radnici 377, polukvalifikovani radnici 78, Kvalifikovani radnici 459, Tehničari SSS 289 VKV radnici 3, VŠS 20 i VSS 15 . Kao što se iz gore navedenih podataka vidi na evidenciji biroa najviše ima KV radnika (trgovci 81 , vozači 57, metalostrugari 43, automehaničari 38, autoelektričari 31 ...) , zatim po brojnosti dođu NK radnici 375 pa lica sa SSS kojih ima 289 (ekonomsko komercijalni tehničari 107, gimnazija 41, mašinski tehničari 35, rudarski tehničari 23 ...). Takođe i broj lica sa završenom VŠS I VVS je iznenađujuće veliki . Starosna struktura lica prema istom izvoru izgleda ovako :

Od 15-20 godina starosti ima	14 lica
Od 20-30	376 lica
Od 30-40	349 lica
Od 40-50	298 lica
Od 50-60.....	189 lica
Od 60-65	15 lica

Iz gore navedenih podataka vidimo da je najveći broj lica koji se nalaze na borou rada spada u kategoriju mladih . Na žalost ukupan broj mladih koji su nezaposleni je daleko veći . Od 143 lica koja su brisana sa evidencije biroa za zapošljavanje zbog neredovnog javljanja preko 97% su maladi starosti do 30 godina. Takođe odbar dio maldih radi na crno pri čemu su najčešća odredišta crnogorsko primorje i Beograd i uglavnom su

angažovani na građevinskim poslovima , takođe registrovan je i određen broj mladih koji se ili nisu prijavili na biro rada ili su posle brisanja sa evidencije biroa odustali od ponovne registracije . U trenutnoj stopi nezaposlenosti u opštini Milići koja iznosi prema podacima Zavoda za statistiku 40,38% za period u 2006 godini mladi učestvuju sa preko 56% . Sa druge strane najveći dio raspoloživih radnih mjesta je popunjen te je sigurno da se postojeća situacija u budućnosti može kretati samo u negativnom pravcu .

Mladi se takođe veoma rijetko opredjeljuju za pokretanje vlastitog biznisa . U evidenciji opštinskog službenika za malu privredu registrovane su samo dvije osobe starosti do 30 godina od kojih jedna ima STR , a druga SUR . Nešto je veći broj preduzetnika od 30-40 godina , ali u kategoriji mladih veoma malo se lica opredjeljuje za pokretanje vlastitog biznisa . Razlozi za gore navedenu situaciju su različiti a najuticajni je neostatak finansijskih sredstava , ne mogućnost uzimanja većih kreditih sredstava za započinjanje ozbiljnog biznisa (mladi nemaju vlastitu imovonu koju mogu staviti pod hipoteku) , kao i ne dovoljna informisanost o uslovima za pokretanje vlastitog biznisa .

U istraživanju koje je proveo GTZ na uzorku od 50 omladinaca opštine Milići , mladi su kao problem broj 1 izdvojili upravo problem nezaposlenosti .

Kada je riječ o sticanju dodatnih vještina u ovoj godini pokrenut je kurs engleskog jezika za studente i mlade ne biroa rada finansiran od strane Ministarstva za porodicu omladinu i sport a u organizaciji OSM .

Problemi mladih po hitnosti o bitnosti :

<p>Vrlo hitno i vrlo bitno</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zbog ne poznavanja metoda i načina potrage za poslom i ne dovoljne osposobljenosti za nove uslove rada mladi nisu konkurentni na tržištu rada . - Mladi nisu dovoljno informisani o mogućnostima pokretanja vlastitog biznisa - Mladi su ne informisani o ponudi i potražnji na tržištu rada i često odabiraju zanimanja sa kojima imaju malu mogućnost zaposlenja 	<p>Vrlo bitno ali nije hitno</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mladi nemaju uslove za podizanje povoljnih kredita za započinjanje vlastitog posla
<p>Hitno ali Nije bitno</p>	<p>Nije ni bitno ni hitno</p>

PLAN AKTIVNOSTI

PROBLEM	OČEKIVANI REZULTAT	AKTIVNOSTI	NOSILAC AKTIVNOSTI	VRJEME PROVOĐENJA	TROŠKOVI
Zbog nepoznavanja metoda i načina potrage za poslom i nedovoljne osposobljenosti za moderne uslove rada mladi nisu konkurentni na tržištu rada .	150 mladih koji su na birou rada prošlo je seminare o aktivnom traženju posla 215 mladih je steklo nove vještine sa kojima će biti konkurentniji na tržištu rada .	1. Organizovati radionicu : <i>Kako tražiti posao</i> (obuka u pisanju „CV“ , biografije i razgovor sa poslodavciom)	1. Opština i Biro za zapošljavanje	1. mart – maj 2008. mart – maj 2009 mart – maj 2010	2008 :550,00 KM 2009 :550,00 KM 2010 :550,00 KM
		2. Organizovati obuku za rad na računaru	2. Opština , SŠC , OSM	okt.- dec. 2008 okt.- dec. 2009 okt.- dec. 2010 Ljeto , 5 osoba ,	2008:1.550,00 KM 2009:1.550,00 KM 2010:1.550,00 KM
		3. Organizovati obuka za korištenje dijagnostike pri popravci automobila	3. Opština , Privredni subjekti	Automehaničari Jun-jul 2008 Jun-jul 2009 Autoelektričari Jun-jul 2010	2008: 400,00 KM 2009: 400,00 KM 2010: 400,00 KM
		4. Organizovati kurs za računovođe	4. Opština , SŠC	Okt.-dec. 2008 Okt.-dec. 2009 Okt.-dec. 2010	2008:1.550,00 KM 2009:1.550,00 KM 2010:1.550,00 KM
		5. Organizovati sajam zapošljavanja	5. Opština i Biro za zapošljavanje	Maj-jun 2008 Maj-jun 2008 Maj-jun 2008	2008:1.800,00 KM 2009:1.800,00 KM 2010:1.800,00 KM

Mladi nisu dovoljno informisani o uslovima pokretanja vlastitog biznisa	600 mladih upoznato sa načinom i uslovima pokretanja vlastitog biznisa	1.Štampanje i distribucija vodiča <i>Šta mi je potrebno da pokrenem svoj posao</i>	1. Opština	April 2008 April 2009 April 2010	2008:1.000,00 KM 2009:1.000,00 KM 2010:1.000,00 KM
Mladi nisu upoznati sa mogućnostima za pokretanje vlastitog biznisa	Veći broj mladih upoznat sa mogućnostima i prednostima pokretanja vlastitog biznisa	1. Emitovati specijalizovane radio emisije : <i>Prednosti pokretanja vlastitog biznisa</i> 2. Organizovati obuku <i>Kako napisati svoj biznis plan -projekat</i>	1. Opština , lokalne radio stanice 2. Opština, OSM	Po tri puta u 2008,2009,2010. Okt.-dec. 2008 Okt.-dec. 2009 Okt.-dec. 2010	2008:1.450,00 KM 2009:1.450,00 KM 2010:1.450,00 KM 2008:1.500,00 KM 2009:1.500,00 KM 2010:1.500,00 KM
Mladi nisu informisani o potražnji tržišta rada i ponudom Biroa rada u određenim profilima pa često odabiraju zanimanja sa kojima imaju malu mogućnost zasnivanja radnog odnosa nakon završenog školovanja .	Svi maldi – učenici završnih razreda osnovne i srednje škole upoznati sa deficitarnim i suficitarnim zanimanjima u opštini , regiji , republici .	1. Štampanje i distribucija vodiča Profesionalna orijentacija .	Opština , Osnovna škola , SŠC .	Maj 2008 Maj 2009 Maj 2010	2008 :300,00 KM 2009 :300,00 KM 2010 :300,00 KM

Pregled troškova po godinama u oblasti zapošljavanje i preduzetništvo mladih:

2008	10.100,00 KM
2009	10.100,00 KM
2010	10.100,00 KM

ANALIZA STANJA (PROBLEM : ZDRAVLJE MLADIH)

Prema provedenom istraživanju Najveći problem definisan u oblasti zdravlje mladih jesu poroci u prvom redu Alkohol, pušenje i narkotici mada su u zadnje vrijeme sve više nameće i problem kockanja mladih u kladionicama . Pored ovog najizraženijeg problema prema analizi koju je provela radna grupa veliki problemi se javljaju u oblasti oralnog zdravlja jer je prema evidenciji stomatološke službe u domu zdravlja veoma mali broj mladih posjećuje stomatologa ili to čine u slučajevima kada je problem već izražen . Takođe jedan od problema je i taj što djevojke ne posjećuju ginekologa i veoma malo posvećuju pažnje ovom vidu zdravstvene zaštite . Česti su slučajevi da se mlade žene javljaju ginekologu prvi put kada ostanu u drugom stanju . Ovdije se nameće još jedan problem a to je da trenutno u domu zdravlja i nema ginekologa što otežava postojeću situaciju . Dosta zdravstvenih problema mladih potiče i zbog neredovnog održavanja higijene . Takođe mišljenja smo da prevencija mnogih problema mladih na njihovom skeletu bila bi unaprijeđena postojanjem zakonske regulative o obaveznom zdravstvenom pregledu pri upisu u srednje škole . U novije vrijeme često se susrećemo sa problemom da mladi posebno djevojke pri situaciji u kojoj se pojavi višak kilograma često sebe podvrgavaju dijetama bez stručnog nadzora i na svoju ruku uz slabu ili nikakvu fizičku aktivnost a često i uzimanjem ne provjerenih medikamenata što često zna da ugrozi njihovo zdravlje .

Problemi mladih po hitnosti o bitnosti :

<p>Vrlo hitno i vrlo bitno</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bolesti zavisnosti - Mladi vrlo malo pažnje posvećuju ličnoj higijeni - Mladi nemaju naviku blagovremenog odlaska stomatologu i malo pažnje posvećuju bolestima zuba i desni . 	<p>Vrlo bitno ali nije hitno</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ne postoji zakonska regulativa o obaveznom pregledu prilikom upis u srednju školu - Mlade žene rijetko posjećuju ginekologa - Mladi se često izvrgavaju ne zdravim dijetama za gubitak viška kilograma
<p>Hitno ali Nije bitno</p>	<p>Nije ni bitno ni hitno</p>

PLAN AKTIVNOSTI

PROBLEM	OČEKIVANI REZULTAT	AKTIVNOSTI	NOSILAC AKTIVNOSTI	VRJEME PROVOĐENJA I BROJ OSOBA	TROŠKOVI
Bolesti zavisnosti (alkoholizam, pušenje, narkomanija)	Smanjenje bolesti zavisnosti kod mladih za 5%	1. Otvaranje telefonske linije za prijave građana inspekciji o slučajevima prodaje alkohola i cigareta licima mlađim od 18 godina .	1. Opština	Maj , 2008 Maj , 2009 Maj , 2010	1.000,00 KM 1.000,00 KM 1.000,00 KM
		2. Kampanja	2. Opština , SŠC , OSM	Avgust 2008-avgust 2010	
		2.1. Organizacija i provođenje radionice na temu štetnost droge i alkohola .	2.1. Opština , OSM	Avgust 2008 Avgust 2009 Avgust 2010	2.1. 600,00 KM 2.1. 600,00 KM 2.1. 600,00 KM
		2.1.1. štampanje materijala koji će pratiti radionucu(brošure, plakati, pamfleti)	2.1.1 Opština , OSM	Avgust 2008 Avgust 2009 Avgust 2010	2.1.1 150,00 KM 2.1.1 150,00 KM 2.1.1 150,00 KM
		2.2. Tri radio emisije koje će se emitovati na dva lokalna radija o štetnosti droge, alkohola i pušenja sa gostima stručnjacima iz te oblasti .	2.2 Opština i lokalni radiji	Avgust 2008 Avgust 2009 Avgust 2010	2.2. 300,00 KM 2.2. 300,00 KM 2.2. 300,00 KM

		2.3. Štampanje i podjela letaka u okviru avgustovskih dana kulture sa upozorenjem na štetnost korištenja poroka .	2.3. OSM, Opština	Avgust 2008 Avgust 2009 Avgust 2010	2.3. 300,00 KM 2.4. 300,00 KM 2.3. 300,00 KM
		2.4. Trening za edukaciju 20 mladih osoba „kako pružiti prvu pomoć pri uzimanju velike količine narkoika i alkohola“	2.4. Opština, OSM	2.4. Novem. 2008 2.4. Novem. 2009 2.4. Novem. 2010	2.4. 1.500,00 KM 2.4. 1.500,00 KM 2.4. 1.500,00 KM
		2.4.1 Štampanje materijala za učesnike treninga	2.4.1. Opština	2.4.1 Novem. 2008 2.4.1 Novem. 2009 2.4.1 Novem. 2010	2.4.1. 600,00 KM 2.4.1. 600,00 KM 2.4.1. 600,00 KM
		2.4.2. Štampanje letaka sa uputama za pružanje prve pomoći koji bi se dijelili u okviru avgustovskih dana kulture na štandu <i>reci ne porocima</i> .	2.4.2. OSM, Opština	Avgust 2008 Avgust 2009 Avgust 2010	2.4.2. 600,00 KM 2.4.2. 600,00 KM 2.4.2. 600,00 KM
		2.5 Organizovati izbor najboljeg literarnog rada na temu prevencija ovisnosti	2.5. Opština, OŠ, SŠC . OSM	Avgust 2008 Avgust 2009 Avgust 2010	2.4. 600,00 KM 2.4 600,00 KM 2.4. 600,00 KM

<p>Mladi vrlo malo posvećuju pažnju ličnoj higijeni .</p>	<p>100 mladih upoznato sa higijenom življenja</p>	<p>1. Organizovati predavanja u osnovnoj i srednjoj školi na temu <i>značaj održavanja higijene i zarazne bolesti (problem tuberkuloze danas)</i> 2. Štampanje panfleta sa osnovnim radnjaama za održavanje lične higijene .</p>	<p>1. Opština , školske ustanove . dom zdravlja</p>	<p>April 2008 April 2009 April 2010</p> <p>April 2008 April 2009 April 2010</p>	<p>1. 1.00,00 KM 1. 1.00,00 KM 1. 1.00,00 KM</p> <p>2. 1.00,00 KM 2. 1.00,00 KM 2. 1.00,00 KM</p>
<p>Mladi nemaju naviku blagovremenog odlaska stomatologu i malo pažnje posvećuju higijeni i bolestima zuba i desni</p>	<p>100 mladih upoznato sa načinom njege zuba i desni</p>	<p>1. Preventivni pregled zuba kod učenika osnovne i srednje škole 2. Edukacija na temu oralnog zdravlja , upoznavanje sa bolestima usta i zuba – štetni efekti . 3. Štampanje panfleta učenje o oralnoj higijeni .</p>	<p>1. Opština , školske ustanove, dom zdravlja 2. Opština , školske ustanove, dom zdravlja 3. Opština , školske ustanove, dom zdravlja</p>	<p>Mart 2008 Mart 2009 Mart 2010</p> <p>Mart 2008 Mart 2009 Mart 2010</p> <p>Mart 2008 Mart 2009 Mart 2010</p>	<p>1. 500,00 KM 1. 500,00 KM 1. 500,00 KM</p> <p>2. 100,00 KM 2. 100,00 KM 2. 100,00 KM</p> <p>3. 100,00 KM 3. 100,00 KM 3. 100,00 KM</p>

Pregled troškova po godinama u oblasti zdravlja mladih :

2008	5.651,50 KM
2009	5.651,50 KM
2010	5.651,50 KM

AKTIVIZAM MLADIH

U savremenom svijetu sve više dolazi do izražaja otuđenost. Ljudi se sve više okreću samo sebi i svojim potrebama i interesima. Među mladim preovladava mišljenje da sami ne mogu mnogo učiniti, da su im mogućnosti ograničene i da ne mogu ništa promijeniti. Preovladava apatija i nezainteresovanost. Potrebno je da se udruže i zajednički djeluju da bi lakše ostvarili svoje i tuđe interese.

Aktivizam pruža mladima mogućnost da postanu odgovorni građani i da se uključe u društvene procese kako bi ostvarili svoje ciljeve i interese. Stvara se svijest da mladi aktivnim djelovanjem mogu nešto da postignu i promijene. Doprinosi i razvoju demokratije i često povezuje i druge oblasti.

Analiza stanja

Na području opštine Milići postoji i djeluje 16 nevladinih organizacija od kojih su dvije omladinske. To su Omladinski savjet mladih Milići i Omladinska zadruga Milići.

Omladinski savjet mladih Milići je nevladina i neprofitna organizacija koja postoji od 2003. godine i doprinosi poboljšanju položaja mladih. Omladinski savjet mladih Milići je krovna organizacija koju čini devet drugih nevladinih organizacija.

Omladinska organizacija (Omladinska zadruga) „Život je lijep“ postoji od 1999. godine. Osnovni razlog njenog osnivanja je da se mladim ljudima pruže sadržaji kroz koje će moći da ispune svoje vrijeme i ostvare emocionalni i intelektualni napredak.

Problemi:

1. slaba uključenost mladih u građanske inicijative i udruženja
2. nedovoljna informisanost mladih o mogućnostima učešća
3. nedovoljna neformalna edukacija
4. nepostojanje uređenog mjesta za boravak mladih u prirodi
5. uništen toalet u prostorijama Omladinskog centra

Hitno i bitno	Bitno ali nije hitno
1.slaba uključenost mladih u građanske inicijative i udruženja	
2.nedovoljna informisanost mladih o mogućnostima učešća	
3.nedovoljna neformalna edukacija	
4.nepostojanje uređenog mjesta za boravak mladih u prirodi	
5. uništen toalet u prostorijama Omladinskog centra	

Analiza problema

1. Mladi su nedovoljno uključeni u građanske inicijative i udruženja. Neznatan je broj mladih koji su aktivno uključeni u rad nekog udruženja ili organizacije.
2. Mladi su nedovoljno informisani o mogućnostima učešća u građanskim inicijativama i udruženjima. Mnogi ne znaju koje organizacije i udruženja postoje na teritoriji opštine.
3. Nedovoljna neformalna edukacija. Neznatan je broj seminara i radionica za mlade.
4. Nepostojanje uređenog mjesta za boravak mladih u prirodi. Na teritoriji opštine ne postoji mjesto za izlete i boravak mladih u prirodi.
5. Uništen toalet u prostorijama Omladinskog centra.

Aktivnosti i cilj

1. i 2. Cilj je povećati učešće mladih u udruženjima i organizacijama za 5 % i informisati 25 % mladih o udruženjima i organizacijama koje djeluju na teritoriji opštine. Predviđeno je održavanje sastanaka predstavnika OSM i predstavnika drugih NVO sa mladima. Na ovim sastancima mlade bi informisali o NVO koje postoje na teritoriji opštine, radu OSM, mogućnostima pristupa njima ... Radiće se i reklamni materijal a OSM će početi izdavati bilten pomoću koga će mladi moći da se informišu o značajnim dešavanjima, postignutim ciljevima i budućim aktivnostima.
3. Predviđeno je održavanje seminara .
4. U MZ Zaklopača postoji teren za koji je već urađen projekat izgradnje izletišta. Predstoje aktivnosti na realizaciji projekta.
5. U prostorijama OSM je uništen toalet i planirana je popravka.

SLOBODNO VRIJEME (OMLADINSKI AKTIVIZAM)

U slobodno vrijeme mladi bi trebali da obogaćuju svoj život raznim kulturnim aktivnostima i sadržajima koji bi im pomogli da se izgrađuju i izrastaju u kompletne ličnosti. Prema rezultatima nedavno sprovedene ankete mladi najviše slobodnog vremena provode gledajući televiziju. Neophodno je da postoje različiti sadržaji kojima bi mladi upotpunili slobodno vrijeme i potrebno im je dati mogućnost izbora.

Ova grupa je zbog svoje kompleksnosti i značaja podjeljena na tri podgrupe :

Podgrupe:

1. Kultura
2. Sport
3. Aktivizam mladih

KULTURA

Kultura je društvena pojava koja se odnosi se na cjelokupno društveno nasleđe neke grupe ljudi tj. na naučene obrasce mišljenja, osjećanja i djelovanja neke grupe ljudi, zajednice, društva. Naziv potiče od latinske riječi colere – uzgajati, poštovati, štiti. Danas je obično kultura izjednačava sa civilizacijom i oba pojma se suprotstavljaju „prirodi“. Kultura prožima sve oblasti života savremenog čovjeka i njena svrha je edukacija i oplemenjivanje. Njena uloga u odgoju i obrazovanju je nezamjenjiva. Uočljiv je njen nedostatak u različitim situacijama gdje se njeno postojanje podrazumjeva.

Analiza stanja

Neophodno je postojanje elementarnih uslova za postojanje i razvoj kulture. Opština kao jedinica lokalne samouprave obezbjeđuje zaštitu kulturnih dobara, izgradnju i održavanje objekata kulture, organizuje kulturne manifestacije ...

Na teritoriju opštine Milići ne postoji Dom kulture. Narodna biblioteka „Milići“ Milići. U osnovnim i srednjim školama postoje i djeluju brojne sekcije.

Problemi:

1. mali broj kulturnih manifestacija
2. mladi slabo posjećuju kulturne događaje
3. ponašanja mladih na kulturnim događajima (nedostatak kulture ponašanja mladih)

Hitno i bitno	Bitno ali nije hitno
1.mali broj kulturnih manifestacija	1. ponašanja mladih na kulturnim događajima (nedostatak kulture ponašanja mladih)
2. mladi slabo posjećuju kulturne događaje	

Analiza problema

1. Kulturne manifestacije na teritoriji opštine skoro da se uopšte ne održavaju. Ovaj problem je posebno došao do izražaja poslednjih godina kad uopšte nisu održavane pozorišne predstave, a broj koncerata i likovnih izložbi je bio zanemarljiv.
2. Mladi su pokazali slabu zainteresovanost za kulturne manifestacije. Informisanje o održavanju neke manifestacije je dosta dobro obavljeno ali i pored toga posjete mladih kulturnim događajima su slabe.
3. Pri posjetama kulturnim manifestacijama mladi iskazuju nedostatak kulture ponašanja. Ponašanje nekih grupa mladih je neprimjereno takvim događajima.

Aktivnosti i cilj

1. Cilj koji treba ostvariti je povećan broj kulturnih manifestacija za 5 % , a kao aktivnosti koje treba sprovesti da bi se cilj ostvario predviđeno je održavanje koncerta nekog od regionalnih bendova, pozorišne predstave za koje će biti angažovano neko od amaterskih pozorišta, nastup KUD-a, izložbe radova učenika osnovne i srednje škole.
2. Cilj je povećati posjećenost mladih na kulturnim događajima za 10 % , a predviđene aktivnosti su izrada i distribucija reklamnog materijala o održavanju kulturne manifestacije, saradnja sa osnovnom i srednjom školom da bi se omogućilo da učenici obavezno posjećuju neke kulturne manifestacije (predstave).

S P O R T

Značaj sporta za razvoj čovjeka je neosporiv. Važno je da se mladi počnu rano baviti sportskim aktivnostima kako bi obezbjedili pravilan rast i razvoj. Potrebno je stvoriti uslove da se mladi masovno bave sportom, a opština kao jedinica lokalne samouprave trebala bi da obezbjedi uslove za izgradnju, održavanje i korišćenje sportskih objekata. Treba da usmjerava realizaciju sportskih takmičenja na opštinskom i međuopštinskom nivou, da obezbjeđuje uslove za povećanje kvantiteta i kvaliteta rada sa mladim talentima, obezbjeđuje uslove za razvoj i unapređenje amaterskog sporta.

Analiza stanja

Na teritoriji opštine Milići postoji Sportsko društvo „ Milići " koje ima za cilj razvoj i unapređenje sporta i fizičke kulture, omasovljenje i popularizaciju sporta, okupljanje što većeg broja klubova, sportista i sportskih radnika ... Društvo ima oko 500 stalnih učesnika i okuplja sledeće klubove i sekcije:

- FK „ Milići " Milići
- FK „ Derventa " Derventa
- FK „ Jadar" Nova Kasaba
- Karate klub „Boksit" Milići
- Sportsko ribolovno društvo „Milići" Milići
- Sportsko karate društvo „ Milići" Milići
- Planinarsko-ekološko društvo Milići
- Džudo sekcija
- Košarkaška sekcija
- Odbojkaška sekcija
- Stonoteniska sekcija

Sportske sale

1. OŠ „ Braća Jakšić " Milići
2. OŠ „ Derventa " Derventa

Sportski tereni

Fudbalski tereni

1. Stadion FK „ Milići " Milići
2. Stadion FK „ Derventa " Derventa

Otvoreni sportski tereni

1. Tereni u Milićima
2. Teren u Derventi
3. Teren u Dubnici

4. Teren u Vukovićima
5. Teren u Cerskoj

Bazen

Otvoreni bazen

Problemi:

- 1.nedostatak opreme za sportska igrališta (koševi, mreže...)
2. nepostojanje uslova za noćno bavljenje sportom
- 3.nedovoljno mladih se bavi sportom
4. nedostatak sportskih terena u ruralnim dijelovima opštine

Hitno i bitno	Bitno ali nije hitno
1.nedostatak opreme za sportska igrališta (koševi, mreže...)	1. u pojedinim u ruralnim dijelovima opštine nema sportskih terena
2. nepostojanje uslova za večernje bavljenje sportom	
3.nedovoljno mladih se bavi sportom	

Analiza problema i aktivnosti

1. Broj sportskih terena na teritoriji opštine je zadovoljavajući,ali za neke terene je potrebno nabaviti opremu (mreže,obruči,koševi ...),kao i obaviti manje popravke.
2. Mladi nemaju uslove da se u ljetnom periodu bave sportom.Otvoreni sportski teren kod SŠC „Milići“ je opremljen reflektorima i postoje uslovi kao i velika zaineresovanost ta večernje bavljenje sportom.Obezbjediće se novčana sredstva za električnu energiju i organizovaće se večernji turniri.
3. Mladi se sve manje bave sportom.Potrebno je upoznati ih sa radom nekih sekcija i sportskom ponudom.Održaće se sastanci na kojima će se mladi upoznavati sa sportskom ponudom,pozitivnim stranama i prednostima bavljenja sportom.

3. AKTIVIZAM MLADIH

Problem	Očekivani rezultat	Aktivnosti	Odgovorne osobe/ institucije	Vrijeme provođenja	Troškovi(u KM)
Mladi nisu dovoljno uključeni u građanska udruženja i inicijative	Mladi su upoznati sa mogućnostima uključivanja i volonterskog angažmana u građanskim udruženjima i inicijativama. Veći broj mladihse uključuje u rad udruženja ili pokazuje interes za volontiranjem u nekom od udruženja.	1. Informisati mlade putem reklamnog materijala, biltena	Omladinski savjet Milići NVO sa teritorije opštine	2008, 2009, 2010 god. April i septembar 2008, 2009, 2010 god.	1. - reklamni materijal: 500,00 KM po godini - bilten (kvartalno izdavanje): 400,00KM po godini Ukupno KM po godini: 2008: 900,00, 2009: 900,00, 2010: 900,00
		2. Organizovati sastanke mladih sa predstavnicima OMS i ostalih NVO sa teritorije opštine			
Mladi su nedovoljno informisani o mogućnostima učešća u građanskim udruženjima.	25 % mladih je informisano o mogućnostima učešća u građanskim udruženjima.	1. Informisati mlade putem flajera,biltena	Omladinski savjet Milići	2007,2008, 2009 god.	2. volonterski rad
		2. Sastanci mladih sa predstavnicima OMS i ostalih NVO sa teritorije opštine	NVO sa teritorije opštine		

<p>Mladi nemaju dovoljno mogućnosti za neformalnu edukaciju.</p>	<p>Ponuda kvaliteta i kvantiteta neformalne edukacije je poboljšana i 30% mladih više upotpunjuje svoje slobodno vrijeme na kreativan i edukativan način. Broj mladih iz ruralnih područja uključenih u edukaciju povećan je za 50%.</p>	<p>1. Sprovesti jednogodišnju obuku za omladinske lidere (radionice i seminari: aktivni mladi, građ. društvo, omladinska politika, pisanje prijedloga projekata...)</p>	<p>Omladinski savjet Milići NVO sa teritorije opštine</p>	<p>2008 2009 2010. god.</p>	<p>2008: 3.000,00 2009: 3.000,00 2010: 3.000,00</p>
<p>Nepostojanje uređenog mjesta za boravak mladih u prirodi</p>	<p>Uređeno je izletišta u MZ Zaklopača, gdje se kasnije eventualno može organizovati ljetni kamp za mlade, seminari, edukacije...</p>	<p>1. Inicirati i organizovati uređenje lokacije i izgradnju potrebne infrastrukture</p>	<p>Omladinski savjet Milići, Odjeljenje za prostorno uređenje, stambeno-komunalne poslove i ekologiju</p>	<p>2008 2009. god.</p>	<p>2008: 2.000,00 2009: 2.000,00</p>

Zbog uništenog toaleta otežan je rad u prostorijama Omladinskog centra	Poboljšani uslovi za rad i boravak mladih u Oml. Centru.	1. Popraviti i osposobiti toalet za upotrebu.	Omladinski savjet Milići	2008. god.	2008: 400,00
--	--	---	--------------------------	------------	--------------

PLAN AKTIVNOSTI

1. KULTURA

Problem	Očekivani rezultat	Aktivnosti	Nosilac aktivnosti	Vrijeme provođenja	Troškovi (u KM)
1. Mali broj kulturnih manifestacija	Povećan broj kulturnih manifestacija za 5 %	1. Organizovati koncerte (nastup regionalnog benda)	Savjet za sport, kulturu i omladinu	1. maj 2007, 2008, 2009 god.	1. 2008, 2009, 2010: 1. 1.000,00 2. 500,00 3. 400,00 4. 100,00 Ukupno: 2.000,00 po godini
		2. Organizovati pozorišne predstave (nastup amaterskog pozorišta)		2. decembar, februar 2007, 2008, 2009	
		3. Povećati broj nastupa KUD-a	3. oktobar 2007, 2008, 2009		
		4. Organizovati izložbe slika (radovi učenika OŠ i SŠC)	4. 2007, 2008, 2009		
			Omladinski savjet Milići		

2. Mladi slabo posjećuju kulturne događaje	Povećana posjećenost za 10%	1. Osmisliti i distribuirati reklamni materijal	Savjet za sport,kulturu i omladinu	1. maj 2007,2008,2009.	1. 2008: 500,00 2009: 500,00 2010: 500,00 2. Volonterski rad
		2. Poboljšati saradnju sa SŠC i OŠ	Omladinski savjet Milići Savjet učenika OŠ i SŠC	2. decembar, februar 2007,2008,2009 g.	
				3. oktobar 2007,2008,2009 god	
				4. 2007,2008,2009 god	

2. SPORT

Problem	Očekivani rezultat	Aktivnosti	Nosilac aktivnosti	Vrijeme provođenja	Troškovi
1.Nedostatak opreme za sportska igrališta (koševi,mreže ...)	Za 50 % postojećih igrališta obezbjeđeni su sportski rekviziti i oprema	1. Uraditi analizu potreba i nabaviti neophodnu opremu prema prioritetima	Savjet za sport, kulturu i Omladinu, Sportsko društvo	2007,2008,2009 godina	1. 2008: 2.000,00 2009: 2.000,00 2010: 2.000,00
2. Nepostojanje uslova za noćno bavljenje sportom	Osposobljen jedan dio terena za noćno bavljenje sportom	1. Obezbjediti sredstva za troškove električne energije (reflektori)	Savjet za sport,kulturu i omladinu Sportsko društvo	juni,juli,avgust 2007,2008,2009 godina	1. 2008:300,00 2009:400,00 2010:400,00
		2. Organizovati noćnih turnira			2.volonterski rad

3. Mali broj mladih se bavi sportom	40 % mladih je informisano o sportskoj ponudi, 20% mladih aktivno se bavi sportskim aktivnostima.	1. Organizovati posjete OŠ i SŠC i promovisati sport (upoznavanje mladih sa pozitivnim stranama sporta)	Savjet za sport, kulturu i Omladinu, Sportsko društvo, Savjet učenika OŠ i SŠC	2007,2008,2009 godina	1.volonterski rad
		2. Izraditi flajere, informisanje mladih o sportskoj ponudi			2. 2008:200,00 2009:200,00 2010:200,00

r/b	Godina	Iznos sredsstava (u KM)
1.	2008	11.300,00
2.	2009	11.000,00
3.	2010	9.000,00
		UKUPNO: 31.300,00 KM

EKOLOGIJA

1. Analiza stanja

Posljedice teškog ekonomskog stanja odražavaju se na svaku poru društvenog života unutar naše lokalne zajednice. Ovakva situacija djelimično uslovljava ali nikako i ne opravdava svakodnevne prizore kada je u pitanju izuzetno nizak stepen ekološke svijesti i EKO (ne)kulture naših sugrađana. Te slike su nerijetko poražavajuće, i nažalost već su jedan izuzetno dug vremenski period društveno prihvatljive. S druge strane, svi riječni tokovi i ostala prirodna staništa flore i faune na području opštine Milići kontinuirano se zagađuju ne samo od strane fizičkih lica. Ugrožavanje naše životne sredine dolazi u velikoj mjeri i od strane privrednih subjekata (firme koje ispuštaju otrovne materije u rijeke, veliki broj pilana koje često neselektivno eksploatišu šumski potencijal...).

Predstavnici (EKO tima) radne grupe za ekologiju koja i radi na izradi Nacrta "Strategije za poboljšanje položaja mladih u opštini Milići" su prije početka izrade Strategije obavili više razgovora i to sa: direktorom komunalnog preduzeća "Milići", direktorom O.Š. "Braća Jakšić" – Milići, pedagogom SŠC "Milići", komunalnim inspektorom, predstavnicima komunalne policije i predstavnikom lokalnog šumskog gazdinstva. Sa predstavnicima svih pomenutih institucija su obavljani izuzetno konstruktivni razgovori iz kojih je proizašao značajan broj dobrih ideja za implementaciju zajedničkih aktivnosti koje će biti predočene u daljem tekstu. Ipak, nakon pomenutih razgovora, predstavnici EKO tima su došli do zaključka da u ovom trenutku imamo veoma malo konkretnih podataka koji bi doprinjeli ozbiljnijem pristupu koji bi nas uveo u detaljnu analizu stanja, odnosno, veoma su šturi podaci koji su vezani za izražene ekološke probleme u našoj opštini (detaljno utvrđene ugrožene lokacije duž riječnih tokova, broj divljih deponija, evidencija najozbiljnijih zagađivača...). Bez detaljne analize stanja, ne mogu se planirati akcije koje će imati trajni efekat, naročito one velike, a bez trajnih efekata, nema ni trajnih rješenja ekoloških problema koji se nagomilavaju u kontinuitetu. Iz ovoga proizilazi da bi prvi korak trebao biti u vezi upravo sa ozbiljnom analizom stanja na području opštine Milići kada je u pitanju zaštita životne sredine.

2. Problemi mladih

Problemi mladih u oblasti ekologije su uglavnom vezani i primjenjivi za sve ostale probleme sugrađana koji dolaze iz kategorija različitih starosnih struktura:

1. Nedostatak konkretne i detaljne analize stanja o svim ugroženim lokacijama na području opštine Milići
2. Mladi su nedovoljno ili gotovo nikako informisani o ekološkoj situaciji u opštini Milići,
3. Ekološka svijest kod mladih je na izuzetno niskom nivou,
4. Nedostatak kontinuiranih, čak ni pojedinačnih inicijativa od strane mladih ljudi koje bi rješavale probleme na polju zagađenja životne sredine i djelovale preventivno, a ova populacija je zbog pomenutog niskog nivoa ekološke svijesti često i sama veliki zagađivač,
5. Obrazovni sistem ne posvećuje dovoljno pažnje problematici izučavanja ekologije kao nauke, što direktno utiče na problem naveden u tački 2.,
6. Rad ekološke sekcije u SŠC "Milići" nije pokrenut, dok je situacija nešto bolja, ali ne i dovoljno dobra u O.Š. "Braća Jakšić".

3. Podjela problema po bitnosti i hitnosti njihovog rješavanja

Vrlo hitno ali nebitno	Vrlo hitno i vrlo bitno
Nije ni hitno ni bitno	<p>1. Nedostatak konkretne i detaljne analize stanja o svim ugroženim lokacijama na području opštine Milići</p> <p>2. Mladi su nedovoljno ili gotovo nikako informisani o ekološkoj situaciji u opštini Milići</p> <p>3. Ekološka svijest kod mladih je na izuzetno niskom nivou</p> <p>4. Nedostatak kontinuiranih, čak ni pojedinačnih inicijativa od strane mladih ljudi koje bi rješavale probleme na polju zagađenja životne sredine i djelovale preventivno, a ova populacija je zbog pomenutog niskog nivoa ekološke svijesti često i sama veliki zagađivač</p> <p>5. Rad ekološke sekcije u SŠC "Milići" nije pokrenut, dok je situacija nešto bolja, ali ne i dovoljno dobra u O.Š. "Braća Jakšić"</p>
	<p>Nije hitno ali je bitno</p> <p>6. Obrazovni sistem ne posvećuje dovoljno pažnje problematici izučavanja ekologije kao nauke</p>

da smo nakon razgovora sa predstavnicima relevantnih društvenih subjekata kada je u pitanju zaštita životne sredine, zaključili da do sada niko temeljno nije pristupio istraživanju i analizi podataka koji bi nam dali validne informacije vezane za kategorizaciju, utvrđivanje, lociranje i mapiranje svih mjesta koji su postali ekološki zagađeni, bilo da se radi o divljim deponijama, zagađenim obalama rijeka, ugroženim lokacijama pod šumom... , te je stoga neophodno od strane stručnih lica u saradnji sa svim zainteresovanim stranama sprovesti pomenuto istraživanje i analizu podataka, na osnovu kog bi kasnije se pristupilo planu akcije širenja i suzbijanja ovakvih pojava.

2.Mladi su nedovoljno ili gotovo nikako informisani o ekološkoj situaciji u opštini Milići. Ovaj problem se može jednim dijelom riješiti štampanjem i prezentacijom publikacije čija bi sadržina obuhvatala relevantne podatke, informacije i zaključke koji bi bili crpljeni iz gore navedenog istraživanja i analize podataka. Drugim

dijelom, mladi ljudi bi bili kontinuirano informisani od strane njihovih vršnjaka koji su se ranije uključili u ekološke aktivnosti.

3. Ekološka svijest kod mladih je na izuzetno niskom nivou, i tako nepovoljno stanje bi bilo neophodno rješavati putem organizovanja kampanja, ekoloških radionica, eko-časova, multimedijalnih izložbi eko (ne)kulture građana u našoj lokalnoj sredini...

4. Nedostatak kontinuiranih, čak ni pojedinačnih inicijativa od strane mladih ljudi koje bi rješavale probleme na polju zagađenja životne sredine i djelovale preventivno, a ova populacija je zbog pomenutog niskog nivoa ekološke svijesti često i sama veliki zagađivač. Ovaj problem bi trebalo rješavati kroz uključivanje svih zainteresovanih društvenih subjekata, sa posebnim akcentom na formiranje timova volontera, sačinjenih mahom od mladih ljudi, koji bi učestvovali u sprovođenju akcija čišćenja obala rijeka i divljih deponija, pošumljavanja...

5. Rad ekološke sekcije u SŠC "Milići" nije pokrenut, dok je situacija nešto bolja, ali ne i dovoljno dobra u O.Š. "Braća Jakšić". U obje sekcije je neophodno formirati usko volontersko jezgro sačinjeno od najzainteresovanijih učenika, koji bi uz pomoć svojih profesora-mentora bili pokretačka snaga svih ekoloških aktivnosti koje bi dolazile iz osnovne i srednje škole.

6. Obrazovni sistem ne posvećuje dovoljno pažnje problematici izučavanja ekologije kao nauke. Iako na kreiranje planova i programa u okviru formalnog obrazovanja osnovne i srednje škole ne možemo u mnogome uticati, treba neprekidno raditi na informisanju profesora i učenika putem aktivnosti koje su navedene u tačkama 2. i 3.

Problem	Željeni rezultat	Aktivnosti	Vrijeme sprovođenja	Odgovorne osobe/institucije	Troškovi
1.Nedostatak konkretne i detaljne analize stanja o svim ugroženim lokacijama na području opštine Milići	Odštampana i adekvatno promovisana publikacija;	Konsultacije sa stručnjacima; Rad na terenu; štampanje materijala; promocija	09/2007 – 03/2008.	Služba za prostorno uređenje i komunalne poslove, Komunalno preduzeće, Omladinski savjet Milići	2008.: 1500 KM
2.Mladi su nedovoljno ili gotovo nikako informisani o ekološkoj situaciji u opštini Milići	Informisano preko 70% mladih sa područja opštine Milići o rezultatima stručnog istraživanja	Javna tribina; dijeljenje publikacije građanstvu; emisije na lokalnim radio stanicama	04/2008. 04/2009. 04/2010.	Služba za prostorno uređenje i komunalne poslove, Komunalno preduzeće, Omladinski savjet Milići	2008.: 300 KM 2009.: 300 KM 2010.: 300 KM
3.Ekološka svijest kod mladih je na izuzetno niskom nivou	Učešće preko 400 mladih ljudi na godišnjem nivou na organizovanim aktivnostima	organizovanje kampanja; ekoloških radionica; eko-časova; multimedijalnih izložbi eko (ne)kulture građana u našoj lokalnoj sredini...	2008. 2009. 2010.	O.Š. "Braća Jakšić"-Milići; SŠC "Milići"; Omladinski savjet Milići	2008.: 900 KM 2009.: 900 KM 2010.: 900 KM
4. Nedostatak kontinuiranih inicijativa od strane mladih koje bi rješavale probleme na polju zagađenja	Formiran volonterski tim koji bi brojao najmanje 50 članova	Formiranje volonterskog tima, čišćenje obala rijeka, pošumljavanje, uklanjanje divljih deponija	2008. 2009. 2010.	Mjesne zajednice; Omladinski savjet Milići; O.Š. "Braća Jakšić"-Milići; SŠC "Milići"; opština Milići; Komunalno preduzeće; Šumsko	2008.: 1300 KM 2009.: 1300 KM 2010.: 1300 KM

životne sredine i djelovale preventivno				gazdinstvo	
5.Rad ekološke sekcije u SŠC "Milići" nije pokrenut, dok je situacija nešto bolja, ali ne i dovoljno dobra u O.Š. "Braća Jakšić"	Pokrenut rad sekcija u obje škole; Formirana volonterska jezgra učenika na čelu sa profesorom-mentorom	Sastanci sa zainteresovanim učenicima; Formiranje sekcija i utvrđivanje planova rada; samostalne aktivnosti vezane za prostorno uređenje oko škola i sl.; angažman u sprovođenju ostalih aktivnosti utvrđenih Strategijom	2008. 2009. 2010.	O.Š. "Braća Jakšić"- Milići; SŠC "Milići"; opština Milići; Omladinski savjet Milići	2008.: 300 KM 2009.: 300 KM 2010.: 300 KM

Troškovi po godinama:

Godina	Iznos
2008.	4300 KM
2009.	2800 KM
2010.	2800 KM
Ukupno	9900 KM

